

Serbian Entrepreneurship Foundation
Srpska fondacija za preduzetništvo

GODIŠNJI IZVEŠTAJ

za 2023. godinu

Beograd, februar 2024.

1. OSNOVNE INFORMACIJE

Srpska fondacija za preduzetništvo (SFP) osnovana je u decembru 2019. godine od strane KfW-a (Nemačke razvojne banke) i Privredne komore Srbije – PKS, na osnovu Zakona o zadužbinama i fondacijama, pod matičnim brojem 28831935. Fondacija ima zvanično sedište u Beogradu, Republici Srbiji, sa registrovanom adresom Vladimira Popovića br. 6, Novi Beograd. Zvanični websajt fondacije se nalazi na adresi www.sef.rs.

Cilj Fondacije je da omogući i unapredi pristup adekvatnim finansijskim proizvodima za početnike u poslovanju („start-up“), mikro, mala i srednja preduzeća (MMSP), preduzetnike i registrovana poljoprivredna gazdinstva, kroz podsticanje banaka i nebankarskih finansijskih institucija drugih pružaoca usluga i razvojnih agencija, na pružanje finansijskih i nefinansijskih usluga ovom segmentu privrede. Aktivnosti Fondacije su usmerene na održavanju i/ili povećavanju zaposlenosti, povećanju životnog standarda i ublažavanju siromaštva čime se doprinosi održivom rastu Republike Srbije.

Fondacijom upravlja profesionalni tim pod vođstvom upravitelja, a pod nadzorom Upravnog odbora.

Članovi Upravnog odbora su:

g-din. John Khoury, nezavisni član i predsednik Upravnog odbora

g-din Darko Ivković, član upravnog odbora imenovan od strane KfW-a

g-din Miloš Đekić, član upravnog odbora imenovan od strane Privredne komore Srbije

Upravitelj je g. Aleksandar Grabovac, imenovan od strane Upravnog odbora.

Sa 31.12.2023. godine fondacija ima 5 zaposlenih i upravitelja.

2. AKTIVNOSTI U 2023.

A) KOVID-19 INICIJATIVA

Zaključno sa 31. decembrom 2023. godine uspešno je završen prvi program koji je implementirala SFP, program Kovid-19 Inicijativa namenjen ublažavanju posledica kovid-19 pandemije. Prepoznajući hitnu potrebu za finansijskom podrškom mikro, malim i srednjim preduzećima i registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima zbog negativnog uticaja pandemije na poslovanje koja se pojavila početkom 2020. godine SFP i njen glavni donator - KfW su razradili plan delovanja i reakcije na krizu izazvanu pandemijom. Kao rezultat toga, nemačko Ministarstvo za ekonomski razvoj i međunarodnu saradnju (BMZ), preko KfW-a kao implementatora, saglasilo se da obezbedi finansiranje putem granta u iznosu od 5,000,000.00 evra za Kovid-19 inicijativu. Ovaj iznos je u junu 2021. godine uvećan za dodatnih EUR 6.200.000,00. Cilj ove inicijative je bio da se klijentima banaka, čije je poslovanje bilo najpogođenije pandemijom, olakša pristup bankarskim kreditima i obezbedi preko potrebna obrtna sredstva za nastavak i oporavak poslovanja. Fokus je bio na klijentima iz najpogođenijih delatnosti (hoteli, restorani, transport, usluge...). Takođe, ova inicijativa je omogućila klijentima banaka da oporave svoje poslovanja, održe zaposlenost i ali i da nadalje razvijaju svoje poslovanje putem podrške u investicionim aktivnostima.

Garancije SFP pokrivala su kredite banaka odobrene krajnjim korisnicima kako za obrtna sredstva (rokovi do 36 meseca) tako i za investicije (rokovi do 60 meseci). Maksimalan iznos kredita po korisniku je bio EUR 100.000,00 u dinarskoj protivvrednosti.

U ovom programu SFP je učestvovalo 4 banke: Halkbank ad Beograd, Raiffeisen banka ad Beograd, ADDIKO Bank ad Beograd i ProCredit Banka ad Beograd .

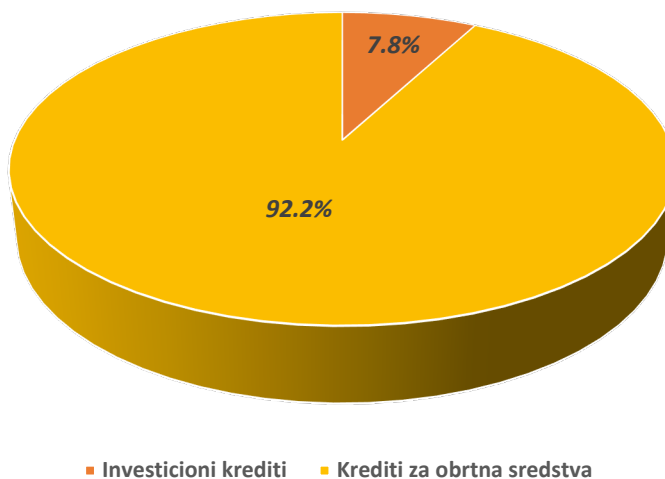
U okviru Kovid 19 Inicijative SFP je garantovala za **847 kredita** za MMSP, preduzetnike i registrovana poljoprivredna gazdinstava koji su koristili pogodnosti ove garantne šeme. U okviru ukupnog broja korisnika bilo je i 250 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava koja su koristila ovu garantnu šemu.

Ukupan iznos garancija izdatih od strane SFP iz garantne šeme Kovid-19 Inicijativa je iznosio **EUR 14.072.496**, kojima su garantovani krediti u iznosu od **EUR 22.752.839**. Prosečan iznos garantovanog kredita je bio EUR 26.863 .

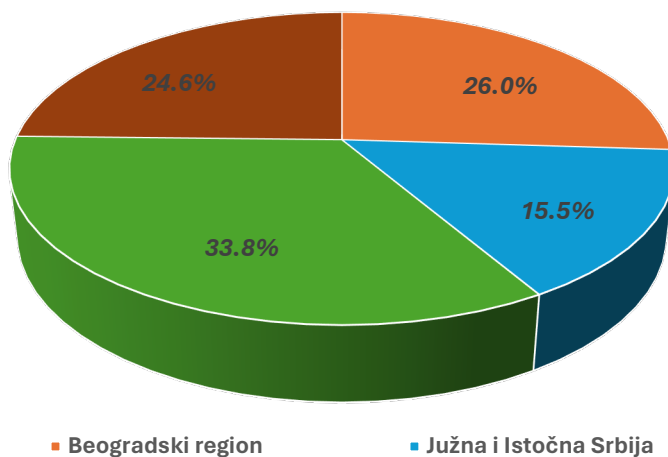
Kako je smisao ove garantne šeme bio da sa partnerskim bankama SFP podeli rizik finansiranja za ciljnu grupu klijenata, zaključno sa krajem 2023. godine, u skladu sa uslovima ove garantne šeme SFP je izvršio plaćanja partnerskim bankama za 10 garancija u iznosu od RSD 9.723.008,00.

Najveći broj kredita koji su garantovani bili su namenjeni finansiranju obrtnih sredstava.

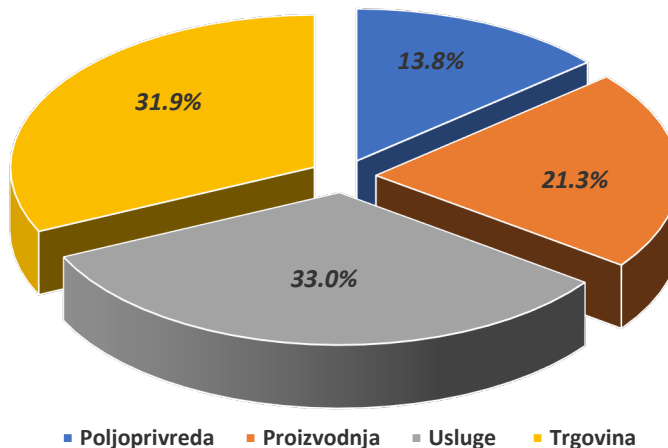
Struktura korisnika Kovid 19 Inicijative prema nameni kredita

Korisnici ove garantne šeme su bili ravnomerno raspoređeni po svim delovima Republike Srbije uz nešto značajnije učešće korisnika iz regiona Šumadije i Zapadne Srbije.

Korisnici programa Kovid 19 Inicijativa po regionima

Najveći broj korisnika je bio iz sektora usluga i trgovine.

Sektorska struktura korisnika programa Kovid 19 Inicijativa

Petina korisnika garancija iz ovog programa su bili preduzeća, preduzetnici ili poljoprivredna gazdinstva čiji su vlasnici žene.

Poseban akcenat kod Kovid-19 Inicijative je bio na očuvanju i povećanju zaposlenosti kod korisnika ovog programa-garantne šeme. Korisnici garantne šeme su, u odnosu na period pre izbijanja pandemije Kovid-19, povećali broj zaposlenih za **1.710**, a ukupan broj zaposlenih kod korisnika garantne šeme, u trenutku apliciranja za kredit kod poslovne banke je iznosio **6.076**.

Na kraju programa Kovid 19 Inicijativa možemo sa velikim zadovoljstvom da konstatujemo da je ovaj program značajno doprineo ostvarenju ciljeva zbog kojih je SFP i osnovan. Program Kovid 19 Inicijativa je doprineo:

- Olakšavanju pristupa bankarskim kreditima mikro, malih i srednjih preduzeća, preduzetnika i registrovanih gazdinstava koji su u svom poslovanju osetili posledice globalne pandemije kovid 19
- Smanjenju zahteva poslovnih banka za instrumentima obezbeđenja prema mikro, malim i srednjim preduzećima, preduzetnicima i registrovanih gazdinstavima
- Očuvanju zaposlenosti i kreiranju novih radnih mesta
- Ravnomernom regionalnom razvoju u Republici Srbiji

B) START-UP PROGRAM

Primarni cilj osnivanja Srpske fondacije za preduzetništvo bio je stvaranje trajne, održive pravne strukture koja će nastaviti inicijativu KfW-a i Vlade Republike Srbije. Inicijativa, u skladu sa ciljevima SFP, započeta je kroz Pilot fazu koja je pokrenuta ne samo kako bi se utvrdila potreba za pristupom finansijama putem finansijskih posrednika, već i kako bi se dalje razvijali i usavršili finansijski proizvodi kao vid podrške specifičnom tržišnom segmentu-početnicima u poslovanju. Pod početnicima u poslovanju smatraju se privredni subjekti, preduzetnici i registrovana poljoprivredna gazdinstva koji u momentu podnošenja zahteva za kredit kod poslovne banke, posluju kraće od 2 godine. U septembru 2021. godine, SFP je dobila EUR 12.692.143,00 iz sredstava granta odobrenog od strane KfW u cilju započinjanja 2. faze (Roll-out faza) Programa razvoja preduzetništva i samozapošljavanja kroz podsticaj finansijskim institucijama za finansiranje početnika u poslovanju.

Start-up program obuhvata 4 komponente:

1. Obuka početnika u poslovanju za pripremu biznis planova
2. Garancije poslovnim bankama (do 60% iznosa kredita) koje finansiraju početnike u poslovanju
3. Bespovratana sredstva (grant) za početnike u poslovanju koji redovno otplate kredit banci
4. Besplatni mentoring za početnike u poslovanju u prvoj godini korišćenja kredita kao i obuka osoblja banka koje radi sa kreditnim zahtevima početnika u poslovanju.

U januaru 2023. godine SFP je potpisala ugovor o saradnji sa 3 Banka ad vezan za Start-Up program. Na kraju 2023. godine 3 banke su partneri SFP u implementaciji Start-Up Programa: Halkbank ad Beograd, ProCredit Banka ad Beograd i 3 Banka ad Novi Sad.

Tokom 2023. je nastavljena je aktivna promocija Start-Up programa bankarskom sektoru. Za očekivati je da u toku 2024. godine 2 nove banke uzmu učešće u ovom programu.

Iz ovog programa je, od početka implementacije, SFP garantovala za **1.142** kredita za početnike u poslovanju, iznos izdatih garancija je **EUR 4.414.722** kojima su garantovani krediti u i iznosu od **EUR 7.357.870**.

Uključivanje 3 Banka ad u ovaj program značajno je doprinelo povećanju broja korisnika garancija u toku 2023. godine.

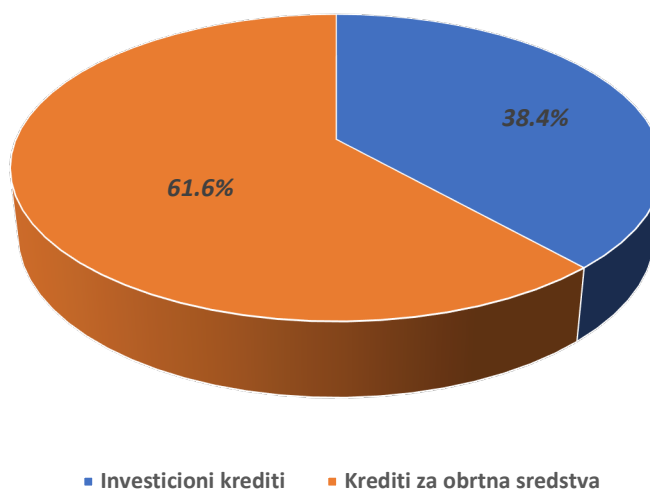
U 2023. godini je bilo 1 plaćanje po garanciji od strane SFP po ovom programu u iznosu od RSD 736.789,40.

SFP je u toku 2023. godine otpočela i sa isplatama bespovratnih sredstava (grantova) za one korisnike iz programa za Start-up koji su uredno vratili svoje kredite partnerskim bankama. U 2023. godini isplaćeno je **7 grantova** u iznosu od **RSD 1.562.021,80**.

Garancije SFP-a pokrivaju kredite banka odobrene početnicima u poslovanju kako za obrtna sredstva (rokovi do 36 meseci) tako i za investicije (rokovi do 60 meseci). Maksimalan iznos kredita po korisniku je EUR 30.000,00 u dinarskoj protivvrednosti.

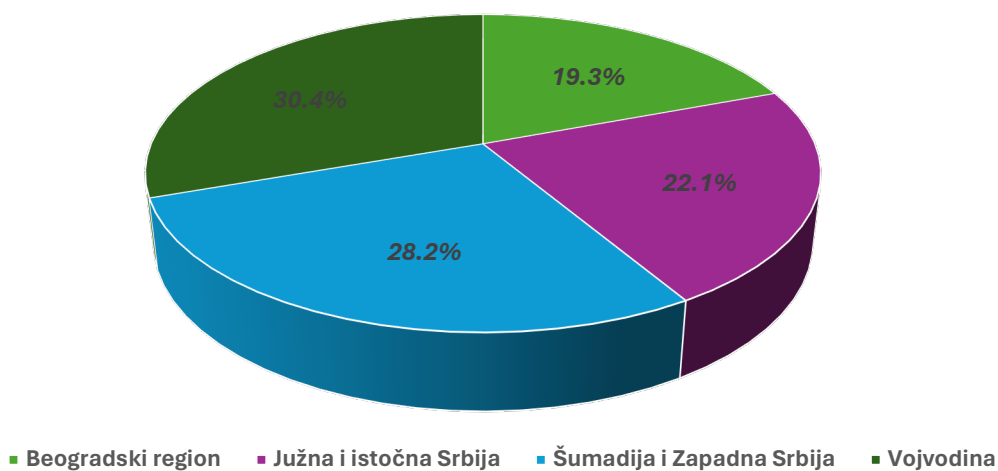
Početnici u poslovanju (Start-Ups) su većinu garantovanih kredita koristili za obrtna sredstva:

Struktura namene garantovanih kredita

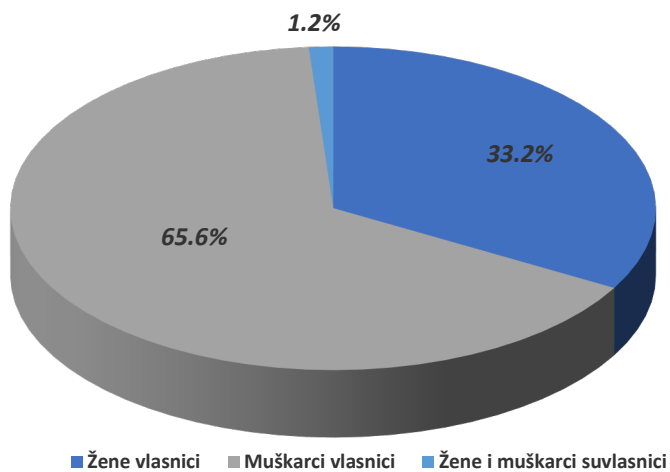
Korisnici garancija su ravnomerno raspoređeni po svim regionima Republike Srbije, uz nešto veće učešće regiona Vojvodine:

Struktura korisnika programa za Start-up po regionima

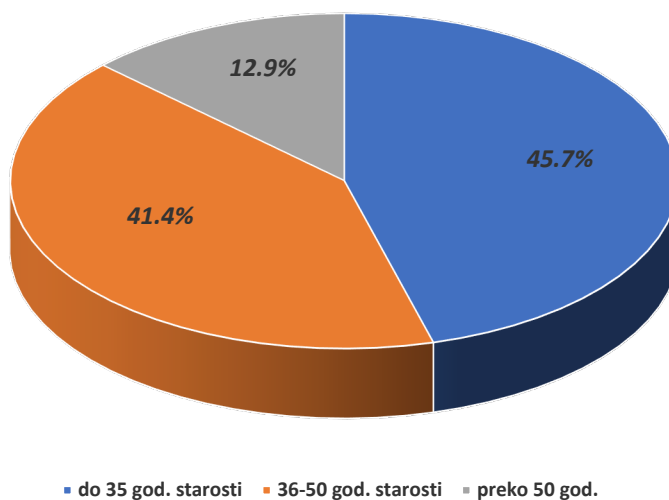
Trećina izdatih garancija su za subjekte u kojima su žene vlasnici:

Rodna struktura korisnika u Start-up programu

Najveći udeo korisnika garancija su preduzeća i preduzetnici čiji su osnivači mlađi od 35 godina:

Starosna struktura osnivača korisnika Start-up programa

SFP je svojim garantnim mehanizmom direktno doprinela kreiranju novih radnim mesta u Republici Srbiji. Početnici u poslovanju za koje je SFP garantovala, u trenutku odobrenja garancije zapošljavali su **1.841** zaposlenih.

U toku 2023. SFP je organizovala i besplatnu trodnevnu obuku za 33 zaposlena Halkbank ad Beograd. Cilj obuke je bio upoznavanje zaposlenih sa specifičnostima finansiranja početnika u poslovanju, izrada i razumevanje biznis planova, analizi kreditnih zahteva početnika u poslovanju kao i pomoć koju bankarski službenici mogu pružiti početnicima u poslovanju kako bi na što bolji način predstavili svoju poslovnu ideju. Ove aktivnosti SFP će se nastaviti i u buduće za sve zainteresovane partnerske banke.

U cilju promovisanja finansiranja start-up klijenata i podizanja svesti o značaju ovog finansiranja, SFP je u oktobru 2023. nagradila prigodnim nagradama i 3 zaposlena u Halkbank ad koji su pokazali najbolje rezultate u finansiranju početnika u poslovanju. SFP će ovu praksu nastaviti i sa ostalim partnerskim bankama.

3. FINANSIRANJE I KAPITALIZACIJA

U 2023. godini SFP je primila sredstva po osnovu Ugovora o grantu za prateće mere od 25.10.2023. godine, u iznosu od EUR 71.000,00 .

Fondacija je u 2023. godini raspolagala sredstvima po osnovu tri Ugovora o grantu koja su obezbeđena od strane Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj SR Nemačke (BMZ) i uz posredstvo Nemačke razvojne banke (KfW):

- Grant za Kovid-19 Inicijativu u iznosu od EUR 11.200.00,00. Grant povučen u celosti 2020. i 2021. godine
- Grant za Start-Up program u iznosu od EUR 12.914.693,00, gde je deo sredstava u iznosu od EUR 172.550,00 u skladu sa Ugovorom o grantu, vraćena KfW-u, po osnovu pokrića troškova koje je KfW imao prilikom osnivanja SFP. Grant povučen u celosti 2020. i 2021. godine.
- Grant za prateće mere u iznosu od EUR 500.000,00, od čega je povučeno EUR 71.000,00 u 2023. godini

Povučena sredstva grantova su se u 2023. godini koristili isključivo za namene definisane Ugovorima o grantovima.

Rast aktivnosti fondacije omogućili su SFP da u 2023. godini u potpunosti pokrije operativne troškove iz svojih izvornih prihoda koji su poticali od prihoda od kamata na sredstava grantova kao i od prihoda od naknada za izdate garancije koje SFP naplaćuje od partnerskih banaka.

Isplate po garancijama koje je SFP vršila poslovnim bankama vršene su isključivo iz operativnih prihoda fondacije.

Na osnovu ostvarenih finansijskih rezultata u 2023. godini, SFP je opredelila i deo sredstava za isplatu grantova u 2024. godini početnicima u poslovanju koji su regularno vratili kredite koje je SFP garantovala poslovnim bankama.

4. PROMOCIJA AKTIVNOSTI FONDACIJE

Od osnivanja, SFP radi na podizanju svesti kod ciljanih tržišnih segmenata i pružaoca finansijskih usluga, a radi promocije svojih ciljeva i programa. Tim SFP-a je u redovnoj komunikaciji sa bankama, KfW-om, Privrednom komorom Srbije, Ministarstvom privrede i potencijalnim donorima. SFP, na osnovu ostvarenih rezultata u podršci MMSP-u i registrovanim farmerima kao i početnicima u poslovanju, je otvorena i za implementaciju i drugih razvojnih programa u skladu sa ciljevima fondacije. U 2023. godini nastavljene aktivnosti na uspostavljanju saradnje sa Swiss Development Cooperation(SDC). Planirane aktivnosti sa UNDP su privremeno

odložene iz tehničkih razloga. U međuvremenu SFP je otpočela razgovore o uključivanju u program EU kontragarancija koji će se sprovoditi posredstvom KfW-a.

5. PLANIRANE AKTIVNOSTI ZA 2024.

Nakon završetka uspešne implementacije Kovid-19 Inicijative u 2023. godini, osnovni prioritet SFP u 2024. će biti dalja implementacija Start-Up programa i uključivanje novih banaka u ovaj program. Akcenat će biti kako na garancijama partnerskim bankama tako i na tehničkoj pomoći partnerskim bankama u vidu treninga za osoblje koje radi sa kreditnim zahtevima početnika u poslovanju. U skladu sa potrebama i dinamikom realizacije treninga za početnike u poslovanju iz pilot faze, organizovaće se, u saradnji sa PKS i obuke za početnike u poslovanju. Takođe će se razmotriti i eventualne izmene programa za Start-ups u cilju većeg obuhvata potencijalnih korisnika i pospešivanja ženskog preduzetništva.

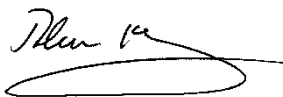
Takođe, u 2024. godini SFP će intezivno raditi na uspostavljanju saradnje sa SDC-a i nastaviti u međuvremenu započete razgovore o uključivanju u program EU kontragarancija koji će se sprovoditi posredstvom KfW-a.

Izveštaj Fondacije za poslovnu 2023. godinu sastavio je upravitelj Srpske fondacije za preduzetništvo, a odobrio je predsednik Upravnog odbora SFP.

Sastavio:

Aleksandar Grabovac
Upravitelj SFP

Odobrio:

John Khoury
Predsednik Upravnog odbora SFP

